LÄMPÖTILAN VAIKUTUS BETONIN SUHTEELLISEEN KOSTEUTEEN

Laura Virtanen, Vahanen Rakennusfysiikka Oy

Betonilattiapäivä 18.5.2022

VAHANEN

SISÄLTÖ

- Tutkimuksen tausta ja tutkimustarve
- Tutkimuksen tavoitteet
- Tutkimuksen suoritus
- Tulosten analysointi
- Johtopäätökset

YLEISTIEDOT

- Opinnäytetyö Rakennusterveysasiantuntija-koulutuksessa (RATEKO)
- Opinnäytetyön tekijä Laura Virtanen, DI
  - Pääohjaaja TkT Tarja Merikallio, Vison Oy
  - Työn ohjaaja Pauli Sekki, DI
- Ohjausryhmässä edustukset
  - eGate Smart Building Innovation
  - Rakennusteollisuus RT ry
  - RKM Group Oy
  - Rudus Oy
  - Skanska Oy
  - Suomen Betoniyhdistys ry
  - Vigilan Oy
  - Wiiste Oy

TUTKIMUSONGELMA

- Betonirakenteiden kuivuminen on edelleen haaste uudisrakentamisessa
- Betonin suhteellisen kosteuden mittaaminen tyypillisesti porareikämittauksella
  - Suosituslämpötila (päällystettävyyttä arvioitaessa) 18…25 ºC
  - Toisaalta suositellaan tehtävän lähellä lattian käytönaikaista lämpötilaa
  - Menetelmä herkkä lämpötilan muutoksille

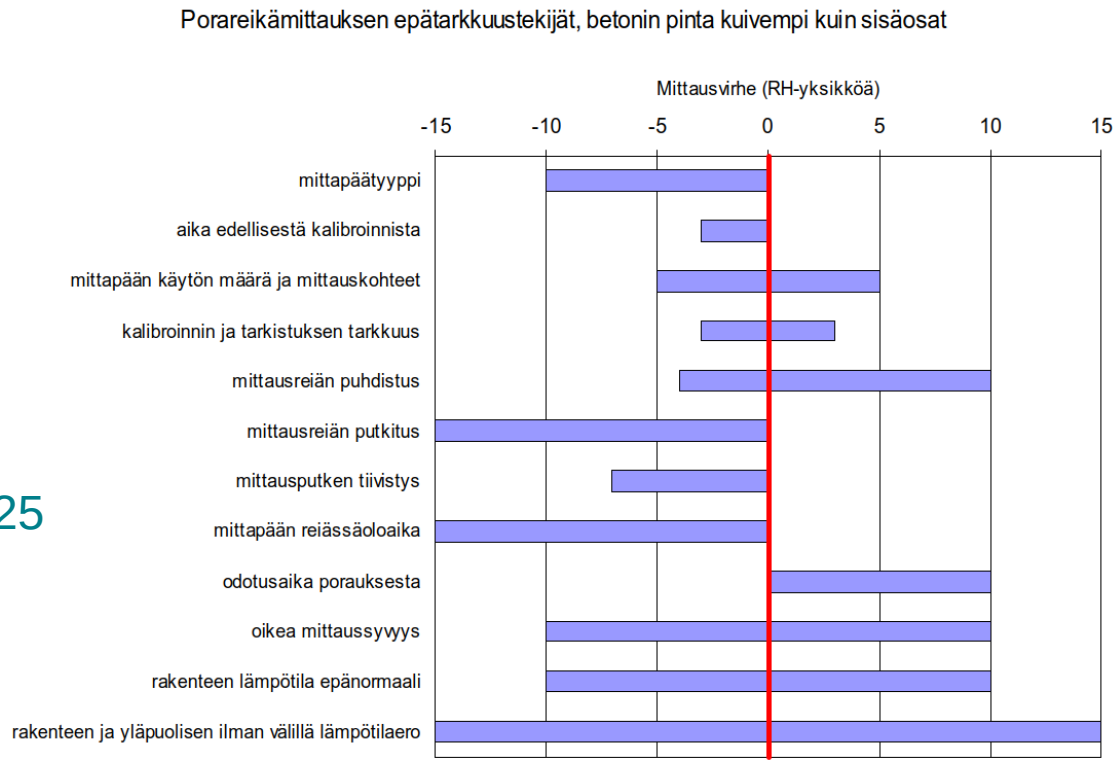

RT103333, 2021

Kuinka kriittinen tilanne on, jos on mitattu 83 RH-% lämpötilassa 20ºC, mutta kohteeseen tulee lattialämmitys (27 ºC) ja vesihöyrytiivis lattiapäällyste?

VAHANEN

TUTKIMUSONGELMA JA TAVOITE

- Aihetta tutkittu Lundin yliopistossa (*Fredin & Skoog, TVBM-5057 Fuktmätning i betong, 2005)*
  - Määritettiin yhden betonin lämpötilan ja suhteellisen kosteuden välinen korrelaatiokäyrä
  - Koesarja tehtiin 40 vuotta vanhalle betonille (K30, v/s 0,55)
- Päätavoitteena on selvittää betonin suhteellisen kosteuden ja lämpötilan välistä riippuvuutta

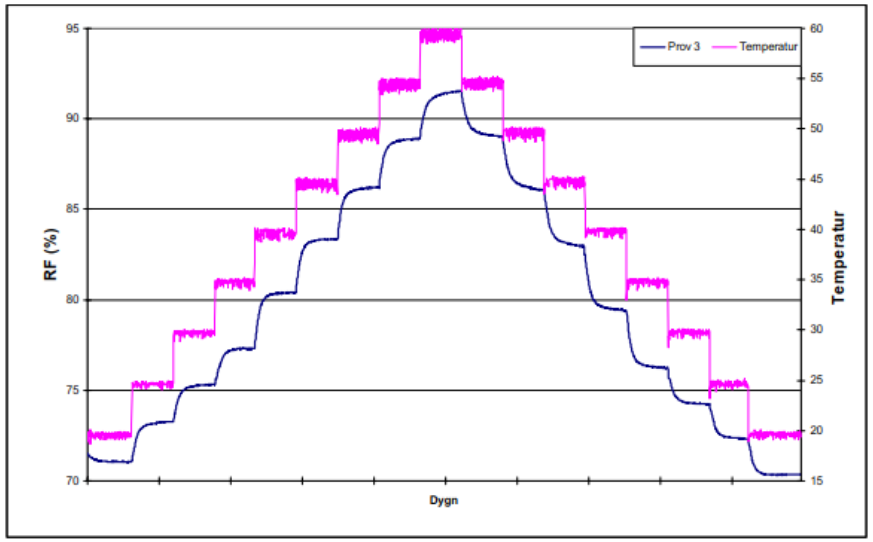

Figur 4.1: RF variation

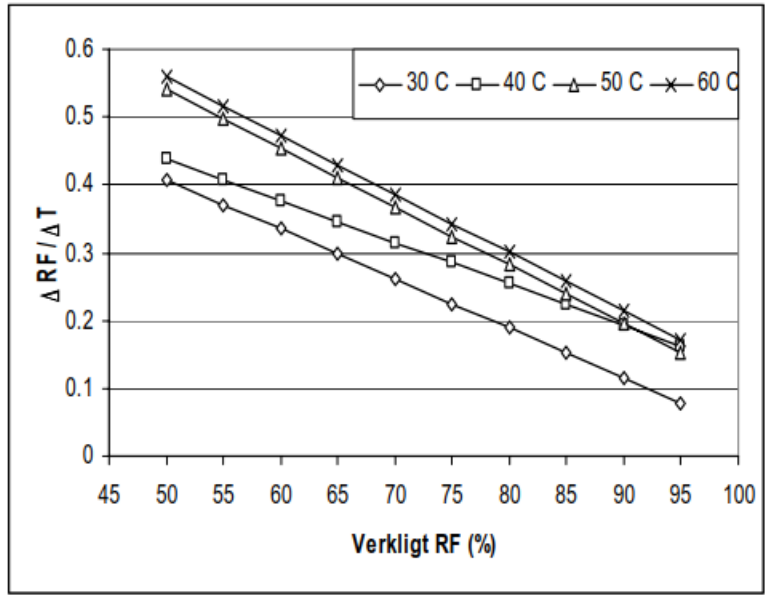

Figur 4.2: ΔRF/ΔT för olika intervall

Fredin & Skoog, 2005.

LABORATORIOTUTKIMUS-VAIHE

- Tarkastelussa 6 nykyaikaista betonia, C35/45, ikä ~3 vuotta
  - 2 x v/s ~0,45
  - 2 x v/s ~0,6
  - 2 x v/s ~0,73
- Esivalmistelu
  - Poraus, putkitus, tiivistys (RT103333)
  - Kastelu / kuivatus tasapainokosteuteen: RH-% 50…100 %

    Testisarjat 6…8 kpl/betonilaatu

    Yhteensä 43 koekappaletta
  - Paketointi vesihöyrytiiviisti
- Lämpötilasyklitys, 4 kpl
  - 20 ºC →30 ºC →20 ºC →12,5 ºC →-2…6 ºC →12,5 ºC →20 ºC
  - Jatkuvatoiminen, etäluettava RH-%- ja lt-seuranta

TULOSTEN KÄSITTELY

- RH-% ja lt-kuvaajien läpikäynti
- Muutostekijä ΔRH/ΔT
- Pistekuvaaja: muutostekijä mitatun RH-% funktiona

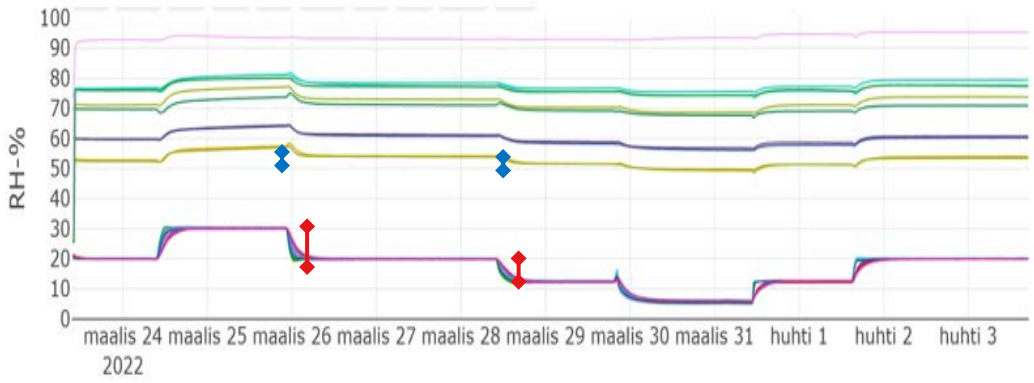

20->30			30->20			20->12,5			12,5->1			1->12,5			12,5->20		
ΔT	ΔRH	ΔRH/ΔT	ΔT	ΔRH	ΔRH/ΔT	ΔT	ΔRH	ΔRH/ΔT	ΔT	ΔRH	ΔRH/ΔT	ΔT	ΔRH	ΔRH/ΔT	ΔT	ΔRH	ΔRH/ΔT
9,9	3,5	0,3535	-9,8	-3,4	0,3469	-7,4	-2,5	0,3378	-13,7	-4,1	0,2993	13,5	3,6	0,2667	7,6	2,7	0,3553
10,1	5,1	0,505	-10,1	-3,9	0,3861	-7,5	-2,7	0,36	-11,2	-2,9	0,2589	11,3	3,5	0,3097	7,6	2,7	0,3553
9,7	1,3	0,134	-9,7	-0,3	0,0309	-7,4	0,2	-0,027	-15,4	-0,1	0,0065	15,1	0,7	0,0464	7,5	0,2	0,0267
10,5	4,3	0,4095	-10,6	-3,2	0,3019	-7,7	-2,5	0,3247	-6,1	-2,2	0,3607	6,1	1,8	0,2951	7,8	2,5	0,3205
10,2	5,4	0,5294	-10,1	-4,2	0,4158	-7,5	-1,9	0,2533	-6,5	-1,3	0,2	6,2	1,7	0,2742	7,7	2,1	0,2727
ei tulosta			ei tulosta			-7,2	-0,1	0,0139	-7,1	0,5	-0,07	6,5	1,1	0,1692	7,7	0,7	0,0909
10	4,5	0,45	-10	-3,5	0,35	-7,8	-1,9	0,2436	-6,3	-1,2	0,1905	6,1	0	0	7,8	4,6	0,5897
10,2	4,4	0,4314	-10	-3,1	0,31	-7,4	-2	0,2703	-11,2	-2,1	0,1875	11,2	2,5	0,2232	7,3	1,7	0,2329
9,7	0	0	-9,7	1	-0,103	-7,4	0,5	-0,068	-14,6	0,2	-0,014	14,5	0	0	7,4	-0,6	-0,081
9,9	4,5	0,4545	-9,9	-2,9	0,2929	-7,2	-2,1	0,2917	-6,9	-1,8	0,2609	6,4	1,8	0,2813	7,7	2,1	0,2727

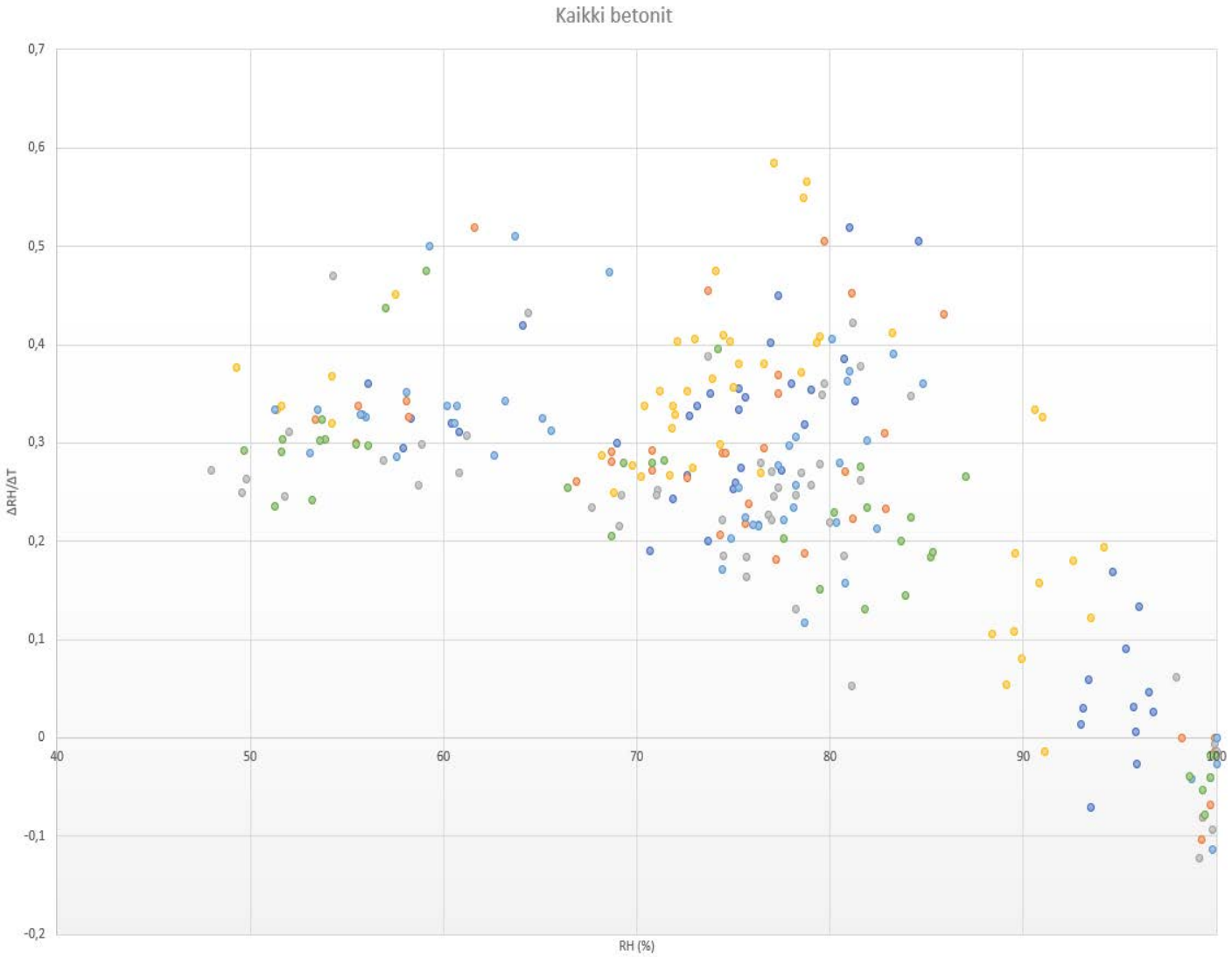

VAHANEN

POHDINTAA JA TULOSTEN KÄSITTELYÄ

Käyrän muoto

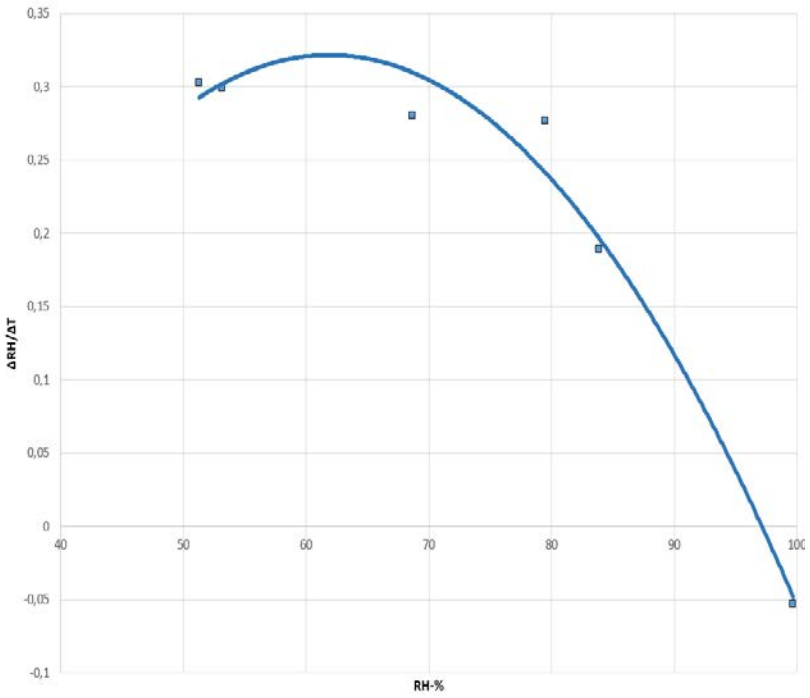

Lämpötilan vaikutus

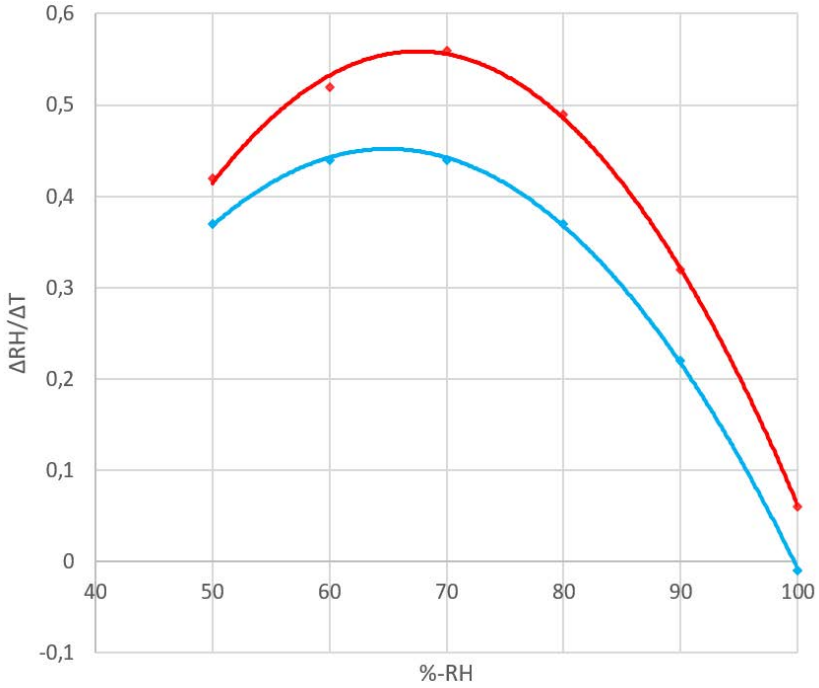

Vesi-sementtisuhteen vaikutus

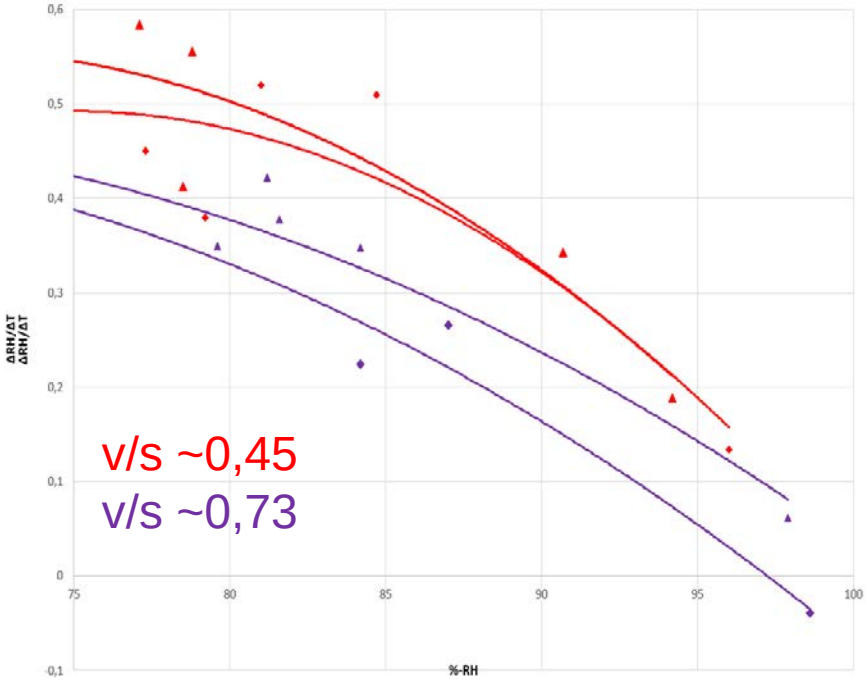

VAHANEN

KAIKKI TULOKSET YHDESSÄ

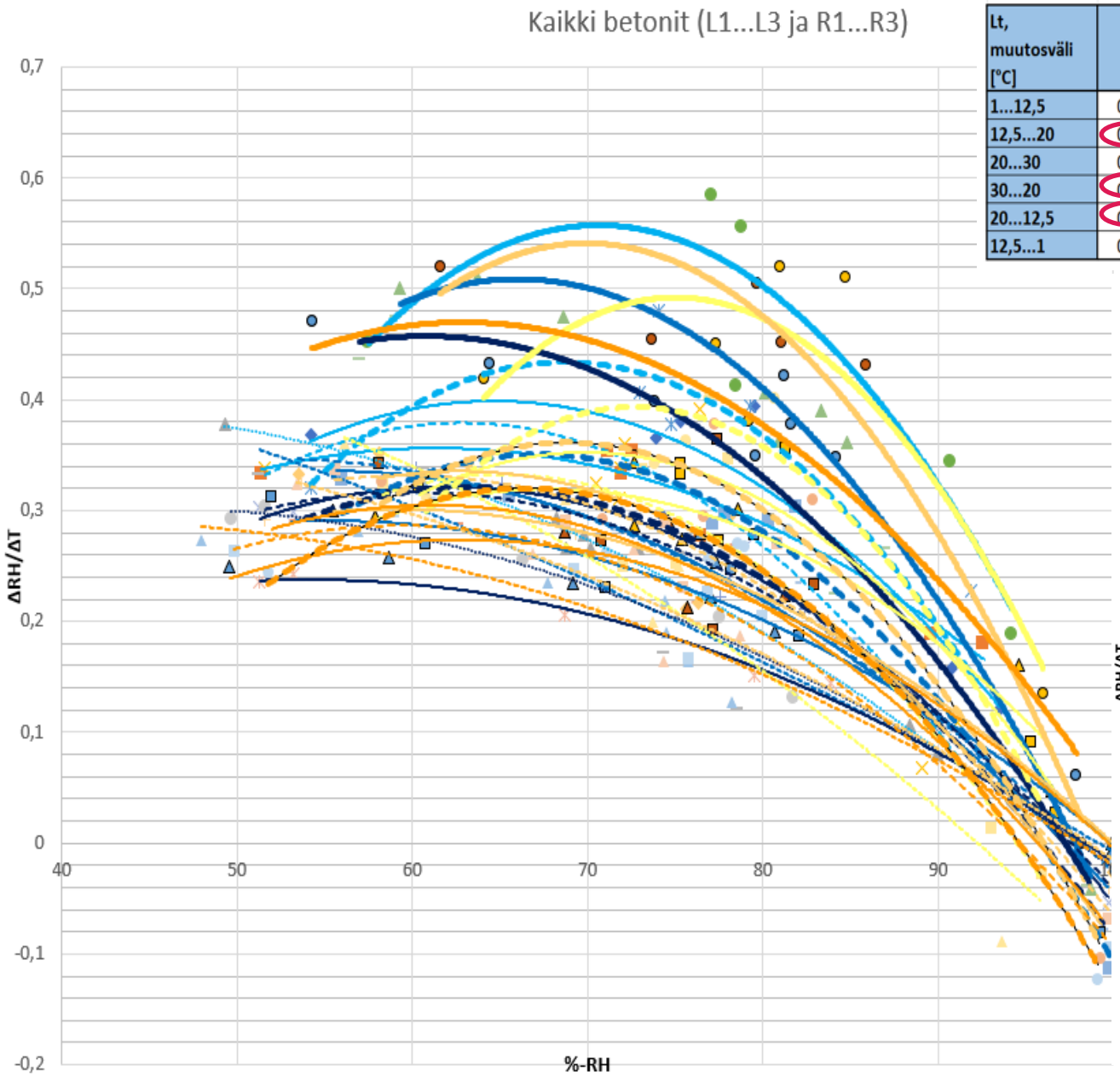

Lt, muutosväli [°C]	R1	R2	R3	L1	L2	L3	keskiarvo, muutosväli	mediaani, muutosväli	keskiarvo, muutos ylös- tai alaspäin	mediaani, muutos ylös- tai alaspäin	keskiarvo, kaikki	mediaani, kaikki
1...12,5	0,934	0,935	0,992	0,901	0,958	0,930	0,942	0,934	0,929	0,934	0,932	0,935
12,5...20	0,859	0,993	0,976	0,934	0,864	0,919	0,924	0,926				
20...30	0,934	0,980	0,975	0,771	0,943	0,923	0,921	0,939				
30...20	0,778	0,967	0,992	0,937	0,929	0,923	0,921	0,933	0,934	0,940		
20...12,5	0,873	0,932	0,991	0,909	0,958	0,942	0,934	0,937				
12,5...1	0,991	0,903	0,987	0,912	0,943	0,950	0,948	0,946				

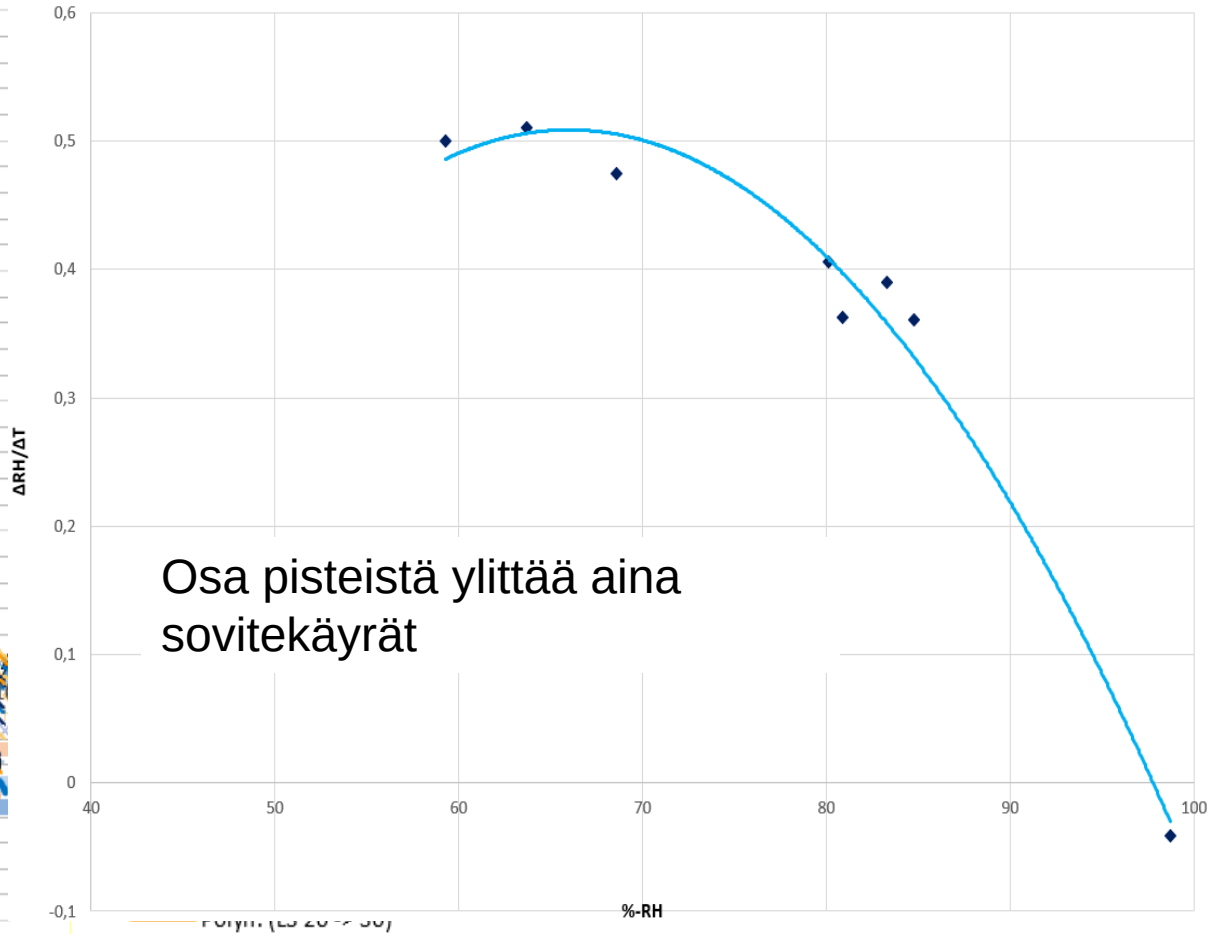

Osa pisteistä ylittää aina sovitekäyrät

YHTEENVETO KAIKISTA TULOKSISTA

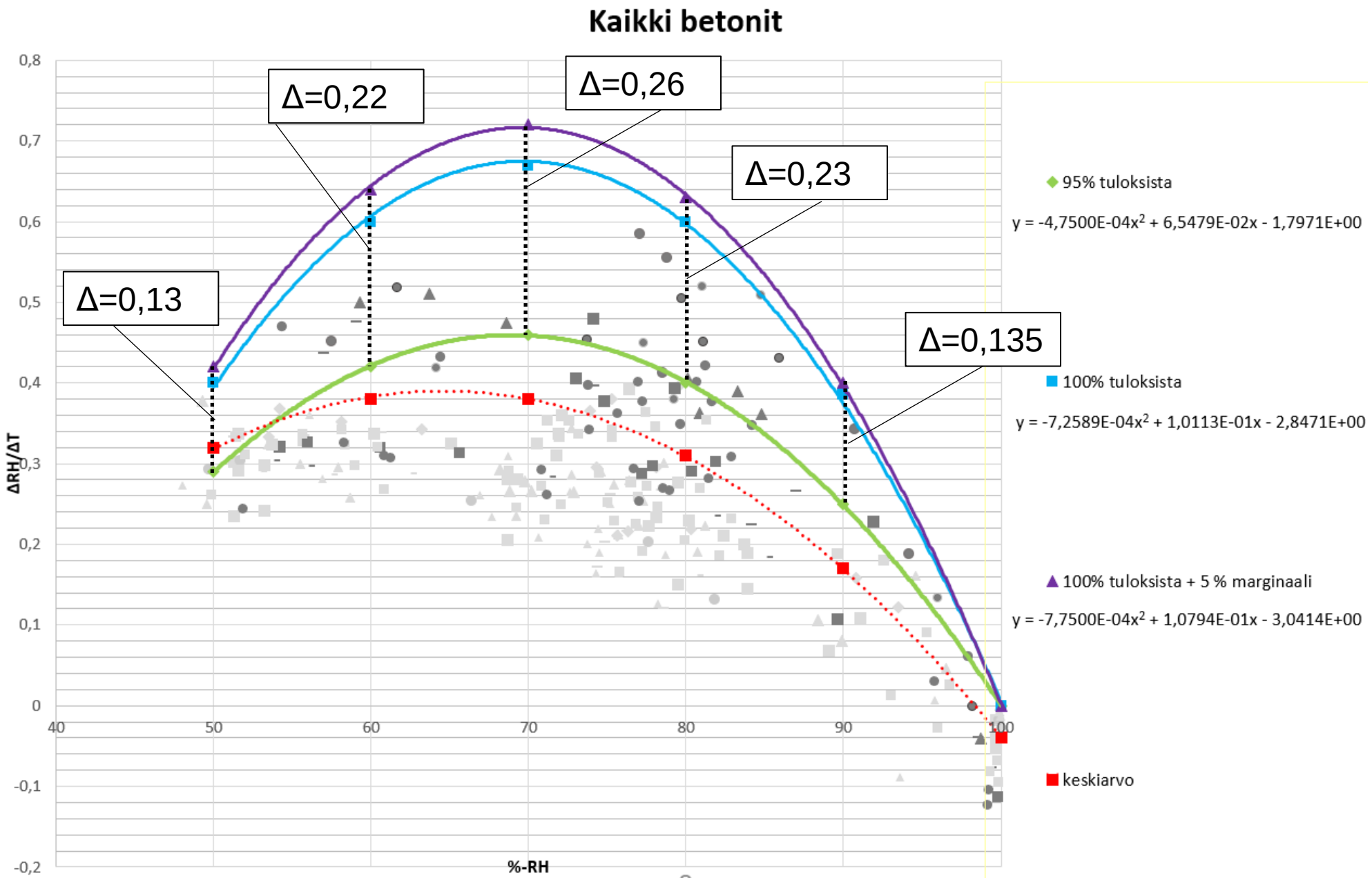

VAHANEN

EHDOTUS

- Lämpötilan muuttuessa ylöspäin muutoksen aiheuttamaa vaikutusta betonin RH-% mahdollista arvioida:

$$\Delta RH = (-7{,}75 * 10^{-4} * RH^2 + 0{,}10794 * RH - 3{,}0414) * \Delta T$$

  - Sis. 5 % varmuusmarginaalin

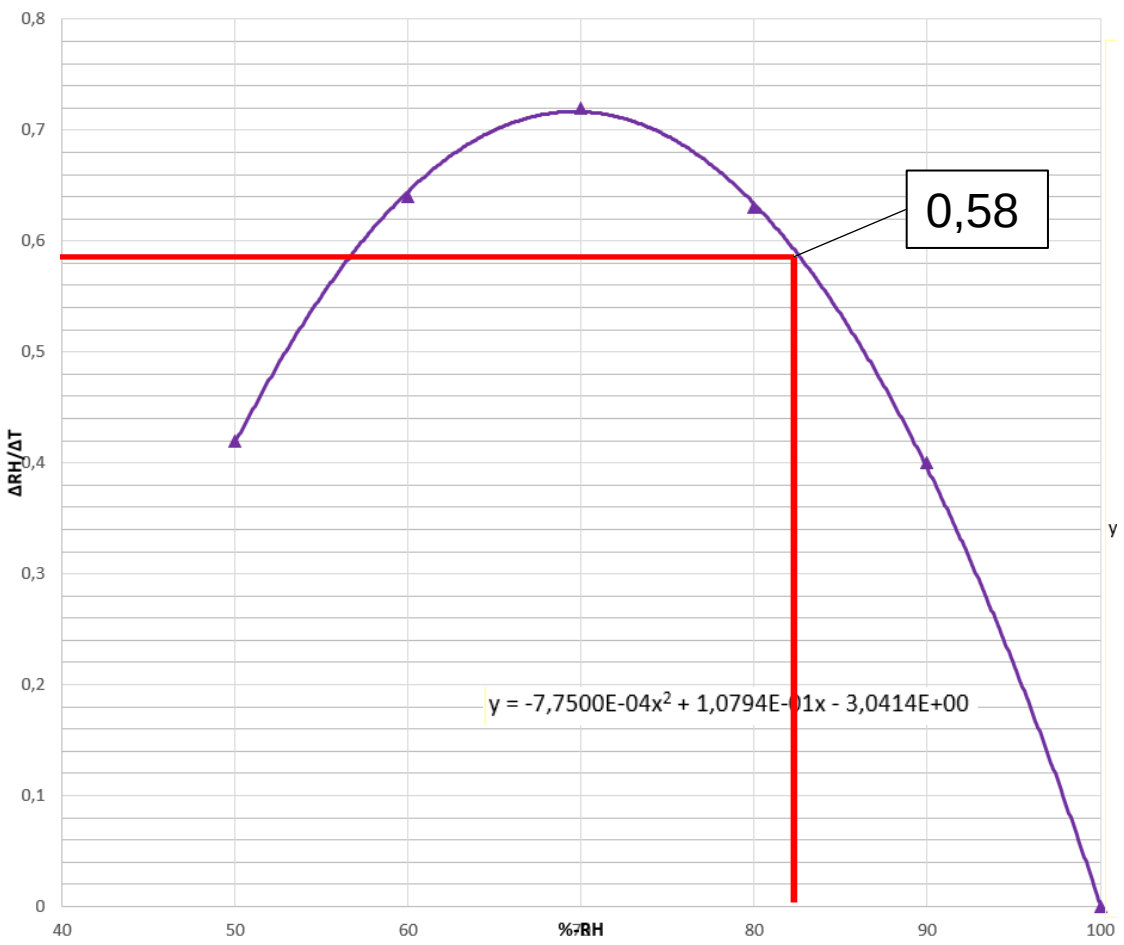

Kuinka kriittinen tilanne on, jos on mitattu 83 RH-% lämpötilassa 20ºC, mutta kohteeseen tulee lattialämmitys (27 ºC) ja vesihöyrytiivis lattiapäällyste?

ΔRH/ ΔT = 0,58 RH-%/ºC

ΔT=7ºC 20ºC → 27ºC

ΔRH= 4,1 RH-%

$RH_{korjattu}$ =$RH_{mitattu}$+ ΔRH

= 83 RH-%+4,1 RH-%

= 87,1 RH-%

VAHANEN

ENTÄ JOS LÄMPÖTILAA LASKETAAN?

- **Edellä esitetty kuvaaja ei päde!**
- Lämpötilan muuttuessa alaspäin voidaan muodostaa uusi 5% varmuusmarginaalin sisältävä yhtälö

$$\Delta RH = (-2{,}2205 \cdot 10^{-4} RH^2 + 0{,}02567 \cdot RH - 0{,}55143) \cdot \Delta T$$

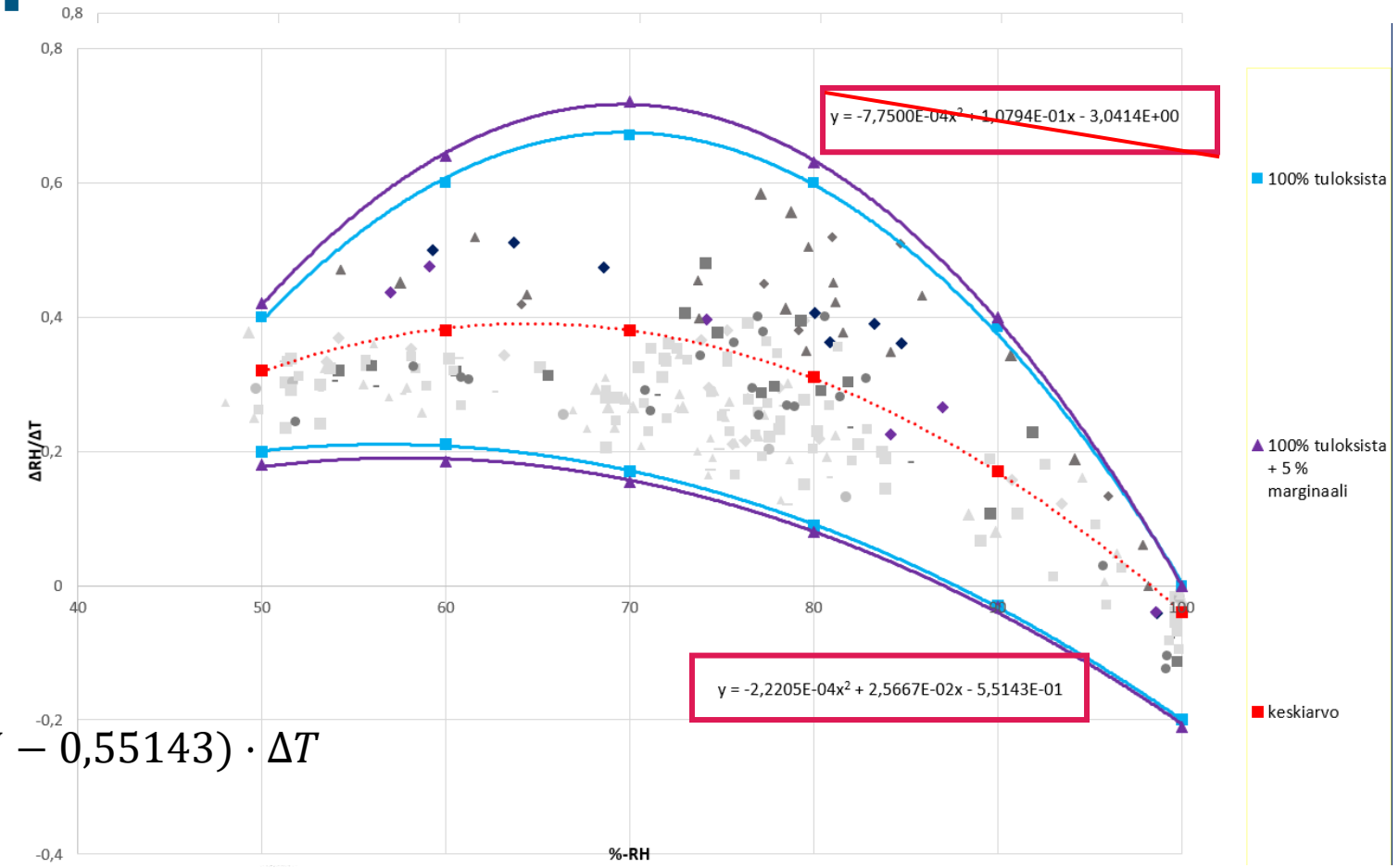

VAHANEN

ENTÄ JOS LÄMPÖTILAA LASKETAAN?

- Esimerkiksi rakennetta kuivatettu lämpötilaa nostamalla (27ºC) ja mitattu 87 RH-%, mikä RH-% kun 20 ºC?

$$\Delta RH = (-2{,}2205 \cdot 10^{-4} RH^2 + 0{,}02567 \cdot RH - 0{,}55143) \cdot \Delta T$$

ΔRH/ ΔT = 0,013 RH-%/ºC

ΔT=-7ºC 27ºC → 20 ºC

ΔRH= -0,1 RH-%

$RH_{korjattu}$ =$RH_{mitattu}$+ ΔRH
= 87 RH-%- 0,1 RH-%
= 86,9 RH-%

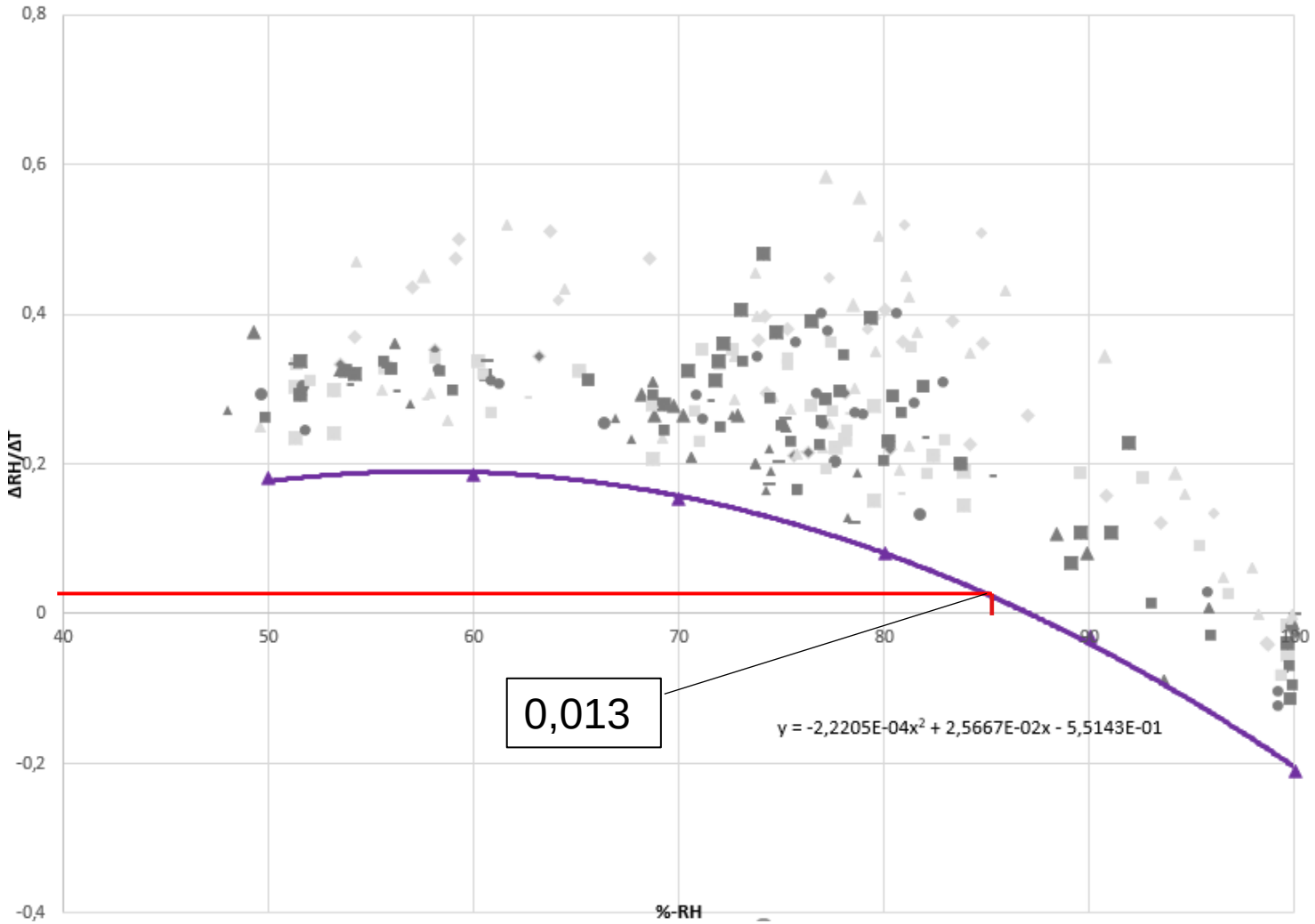

VAHANEN

EHDOTUS RISKINARVIOINTIIN

RH-%, mitattu	Lt, mitattu	Lt, loppu	RH-% korjattu
85	20	28	**89,3**
85	28	20	**84,7**
80	20	28	**85,1**
80	28	20	**79,3**
70	20	28	**75,7**
70	28	20	**68,7**

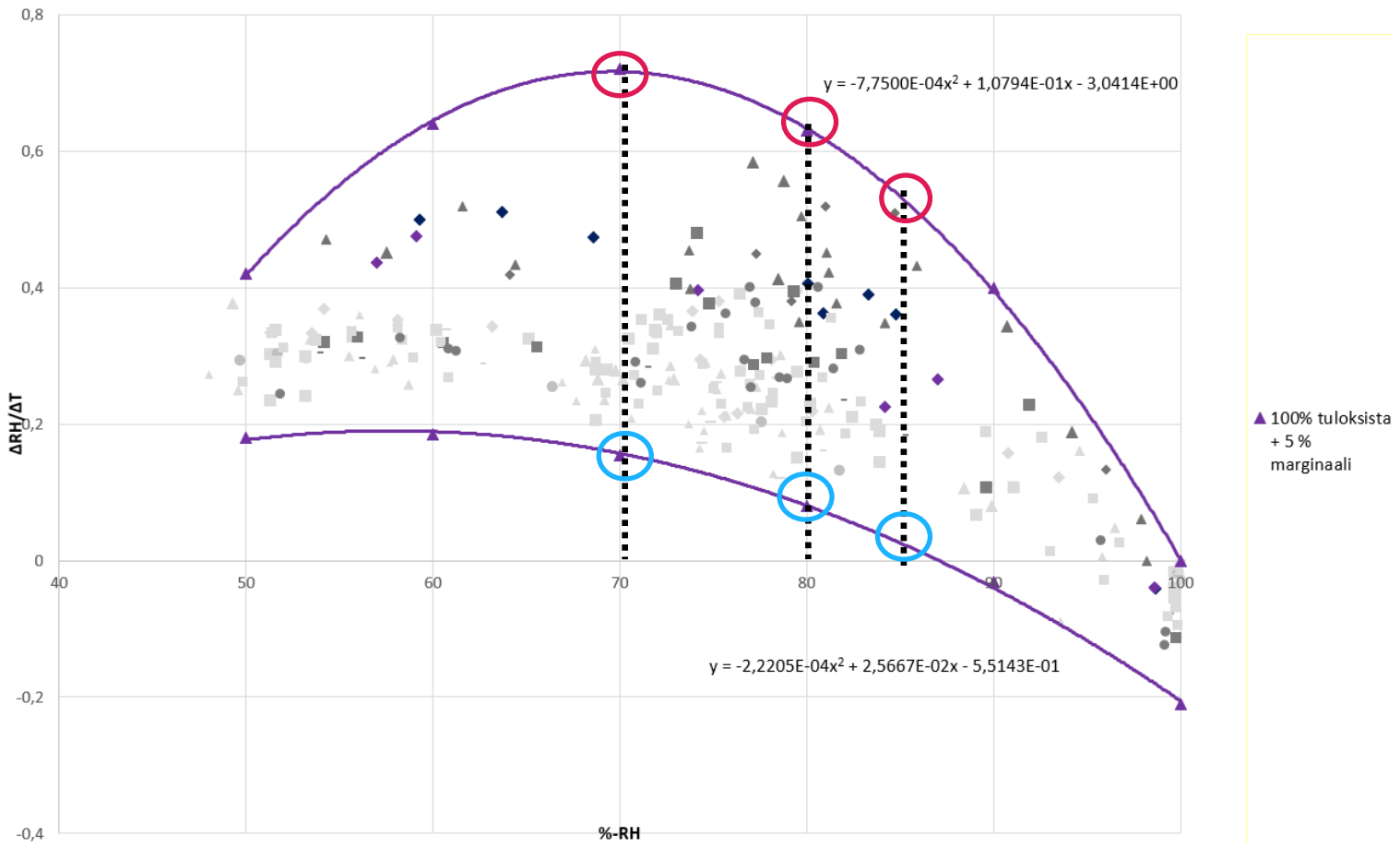

Mitataan kuitenkin käyttölämpötilassa aina kun mahdollista!

VAHANEN

KIITOS MIELENKIINNOSTANNE!

KYSYMYKSIÄ, KESKUSTELUA?

Laura Virtanen
Asiantuntija, DI

044 389 0137

Laura.virtanen@vahanen.com

Vahanen Rakennusfysiikka Oy

VAHANEN

VAHANEN

Rakennetaan onnistumisia